

Förstudie

Baserat på branschöverenskommelsen

*”Effektiv delning av data i
samhällsbyggnadssektorns värdekedja”*

Stockholm 2025-09-22

Förord

Denna förstudie är framtagen av de aktörer som står bakom branschöverenskommelsen *"Effektiv delning av data i samhällsbyggnadssektorns värdekedja"* från februari 2025. I överenskommelsen finns en avsiktsförklaring om fortsatt arbete framåt. Denna förstudie syftar till att ta vidare detta och specificera en riktning för kommande projekt som ska ta fram en konkret lösning.

Förstudien delar information och beskriver viktiga krav, principer och kriterier att beakta vid ett kommande projekt med målet att beskriva hur sektorn gemensamt ska arbeta med datamallar och datalexikon. Förstudien beskriver förutsättningar, lärdomar som dragits och viktiga hörnstenar som ett kommande projektdirektiv ska bygga vidare på.

Nästa steg är att ta fram projektdirektiv och projektplan för att ta fram organisation, styr-, förvaltnings- och finansieringsmodell, med efterföljande etablering enligt rekommendation. Projektet ska bland annat arbeta i nära samarbete med projekt *'Öppen tillgång till digitala datablad baserat på datamallar'*, som utvärderar tekniska lösningar för att på ett kostnadseffektivt sätt stödja affärsbehoven som identifierats.

Följande aktörer har varit involverade i framtagandet av förstudien;

Byggföretagen, Byggherrarna, Byggmaterialhandlarna, Byggmaterialindustrierna (sammanhållande), Installationsföretagen, Innovationsföretagen och IQ Samhällsbyggnad och Sveriges Allmännyttas.

BYGGFÖRETAGEN

 Byggmaterialhandlarna

| ✖ | Innovationsföretagen

 Installatörsföretagen

 IQ Samhällsbyggnad

 SVERIGES ALLMÄNNYTTA

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Sammanfattning	2
2 Inledning	3
2.1 Bakgrund	3
2.2 Syfte och mål med förstudien	3
2.3 Omfattning.....	3
2.4 Överenskomna principer.....	4
3 Begrepp	5
3.1 Datalexikon	5
3.2 Datamall	5
3.3 Övriga begrepp	6
4 Målbild och vad som ska uppnås.....	7
4.1 Målbild branschöverenskommelse	7
5 Omvärldsbevakning	7
5.1 Andra genomförda och pågående initiativ i sektorn	7
5.2 Erfarenheter från andra länder – Inspirationsdagen	9
5.3 Ny lagstiftning från EU	11
6 Centrala standarder	12
6.1 Standarder som ska ligga till grund för IT-verktyg.....	12
6.2 Standarder för datamallar och datalexikon	13
7 Kommande organisation och styr- och förvaltningsmodell	14
7.1 Krav och principer för nationell organisation	14
7.2 Krav och principer för gemensam struktur	15
7.3 Riktlinjer.....	16
8 Kommande finansieringsmodell	17
8.1 Uppbyggnadsskede	17
8.2 Förvaltnings- och utvecklingsskede	17
9 Riskanalys	18
10 Intressentanalys.....	21
11 Kommunikation	21
12 Fortsatt arbete – nästa steg	22

1 Sammanfattning

Inom samhällsbyggnadssektorn har kraven snabbt ökat på redovisning och delning av byggnadsverksinformation och produktinformation, inte minst inom hållbarhetsområdet. Krav från regelverk och marknad är redan idag omfattande och kommer att öka än mer framöver till följd av nya regelverk på EU-nivå. Omfattningen av den information som ska delas förutsätter att den digitaliseras för att möjliggöra en effektiv rapportering, validering, delning och tillgänglighet av data över tid. Inom ett par tre år kommer de första digitala produktpassen att gälla för byggprodukter varför det brådskar att få till den struktur som krävs för effektiv delning av data i värdekedjan.

Samhällsbyggnadssektorn i Sverige behöver snarast sätta gemensamma strukturer och arbetssätt för delning av data. Detta behöver utformas för att synkronisera med utvecklingen inom EU och våra nordiska grannländer. Om samhällsbyggnadssektorn inte enas och tar fram en gemensam digital struktur för delning av information, kommer mycket manuellt arbete att fortsatt behövas och det finns risk att olika aktörer utvecklar separata format, system och lösningar som hindrar en effektiv delning. Detta kan leda till en fragmenterad hantering av produktinformation med ökade kostnader och ökat resursbehov för hela sektorn, inklusive för offentliga aktörer. För att undvika dessa konsekvenser och säkra den svenska samhällsbyggnadssektorns konkurrenskraft behöver sektorn samlas kring en lösning som tillgodoser alla aktörers grundläggande behov.

Den 6 februari 2025 lanserades en branschöverenskommelse som 8 branschorganisationer och IQ samhällsbyggnad står bakom. Branschöverenskommelsen "*Effektiv delning av data i samhällsbyggnadssektorns värdekedja*" är ett gemensamt initiativ för att möta kravbilden och skapa förutsättningar för en effektiv och långsiktig struktur för delning av data i takt med att kraven ökar både från lagstiftning och marknad. I överenskommelsen finns en avsiktsförklaring om fortsatt arbete framåt och denna förstudie syftar till att ta vidare detta och ytterligare specificera en riktning för kommande projekt som ska ta fram den struktur som behövs.

Grundläggande byggstenar för standardisering och effektiv delning av data är så kallade *datalexikon* och *datamallar*. De säkerställer ett gemensamt språk, terminologi, och att relevant och tillräcklig information delas om material och produkter. För att datalexikon och datamallar ska kunna fylla denna funktion krävs att byggsektorn enas om gemensamma arbetsformer för organisering, styrning och förvaltning av dessa vilket är förstudiens fokus.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Branschöverenskommelsen som lanserades den 6 februari lägger en grund för samhällsbyggnadssektorns gemensamma arbete för att överföra data mellan olika aktörer i värdekedjan. Genom branschöverenskommelsen har värdekedjans aktörer enats om att arbeta tillsammans för att sätta en nationell struktur för delning av data. Det är ett viktigt, brådskande och omfattande arbete som behöver engagemang från alla aktörer i värdekedjan på alla nivåer.

För att få till en effektiv delning av data i värdekedjan krävs standardiserade processer, begrepp och en tydlig struktur. Det behöver klargöras vad som ska utvecklas, administreras och förvaltas gemensamt och vad som ligger på de enskilda aktörerna att göra. Gemensamma regler för hanteringen av datalexikon och datamallar behöver sättas för att säkerställa effektivitet och kvalitet. En tydlig och långsiktig organisation och styr- och förvaltningsmodell samt finansieringslösning behöver tas fram för att omhänderta detta. Det arbete som redan har genomförts i sektorn ska beaktas.

Genom denna förstudie ges en bakgrund och viktig information till ett kommande projekt där detta ska utvecklas. Erfarenheter från andra länder har inhämtats och sammanställts. I förstudien förtydligar aktörerna bakom branschöverenskommelsen viktiga krav, principer och kriterier för hur det fortsatta arbetet för en gemensam struktur för datalexikon och datamallar ska utvecklas.

2.2 Syfte och mål med förstudien

Förstudiens syfte är att ytterligare specificera branschöverenskommelsen genom att lyfta viktig relevant information och beskriva viktiga krav, principer och kriterier att beakta vid ett kommande projekt. Förstudien beskriver förutsättningar, lärdomar som dragits och viktiga hörnstenar som ett kommande projektdirektiv ska bygga vidare på. Vidare beskrivs de processer som behöver komma på plats för att nå målbilden i branschöverenskommelsen.

Förstudien har tagits fram genom workshops med de organisationer som står bakom branschöverenskommelsen. Innan färdigställande av förstudien har en intressentdialog genomförts med andra organisationer, föreningar, projekt mm för att ge möjlighet till inspel.

Nästa steg efter förstudien är att ta fram projektdirektiv och projektplan för att ta fram en organisation, styr- och förvaltningsmodell, finansieringslösning och rekommendation kring systemstöd. Framförallt avsnitt 7 och 8 i förstudien ger styrning till kommande projekt.

2.3 Omfattning

Förstudien baseras på vad som överenskommits i branschöverenskommelsen och omfattar därför de delar som rör organisation, styr- och förvaltningsmodell och finansieringslösning för datalexikon och datamallar, i den svenska samhällsbyggnadssektorn. Förstudien ska tydliggöra den avsiktsförklaring som finns i branschöverenskommelsen, dvs:

- Sektorns aktörer ska ta fram en gemensam struktur och arbetssätt för datalexikon och datamallar som ska tillmötesgå krav enligt lagstiftning och marknadens behov

- En branschgemensam struktur ska etableras för organisering och styrning av svenska datalexikon och datamallar i samhällsbyggnadssektorn
- En branschgemensam process ska tas fram baserat på SS-EN ISO 23386 som beskriver ägarskap, ansvar, kvalitetssäkring, kontroll och förvaltning av datalexikon och datamallar
- En gemensam finansieringsmodell ska tas fram för förvaltning av strukturen för att säkerställa ett långsiktigt stabilt system, och möjliggöra kontinuerlig utveckling. Kostnaderna fördelas så nära som möjligt där värdena uppstår

Förstudien omfattar inte tekniska lösningar kopplat till datalexikon och datamallar utan dessa tas fram i exempelvis i Smart Built Environment projektet ”Öppen tillgång till digitala datablad för produkttegenskaper baserat på datamallar”, som löper parallellt. Förstudien omfattar inte heller hanteringen av datablad, det vill säga ifyllda datamallar.

2.4 Överenskomna principer

I branschöverenskommelsen har branschens aktörer enats om ett antal principer som ska styra gemensam struktur och arbetssätt för datalexikon och datamallar inom samhällsbyggnadssektorn. Dessa principer från överenskommelsen ska ligga till grund för kommande projekt och utvecklas närmare i denna förstudie.

- Branschöverenskommelsen omfattar en struktur för branschgemensamma datalexikon och datamallar, baserat på branschöverenskomna standardiserade egenskaper
- Branschöverenskomna datalexikon och datamallar ska finnas tillgängliga via en gemensam portal. Datamallarna ska få stor användning och spridning
- Systemet ska baseras på överenskomna standarder för datalexikon och datamallar t.ex. SS-EN ISO 23386 Byggnadsinformationsmodellering och andra digitala processer i byggande, SS-EN ISO 23387 Byggnadsinformationsmodellering (BIM) - Datamallar för byggobjekt använda under livscykeln för en byggd tillgång - Begrepp och principer (både befintliga och nya datamallar)
- Den som tar fram en datamall ansvarar för att datamallens innehåll följer branschöverenskommelsens principer
- Datadelningsformat som möjliggör interoperabilitet ska användas
- Den som fyller i data i ett datablad äger sin data och ansvarar för uppgifternas riktighet. Ägaren av databladet ansvarar för revidering och versionshantering samt väljer publicerings-sätt. Databladet ska vara baserat på en verifierad datamall

3 Begrepp

I detta avsnitt beskrivs ett antal centrala begrepp.

3.1 Datalexikon

Grunden för effektiv delning av data är datalexikon som syftar till att säkerställa konsekvent terminologi. Ett datalexikon innehåller definierade egenskaper, inte bara betydelsen utan även formatet är definierat. Begreppet datalexikon används även för det IT-verktyg där datalexikonet lagras och hanteras. Enligt ISO/IEC 2382:2015 definieras ett datalexikon som: *"en samling termer vars definitioner används för att beskriva data, dess struktur, relationer och användning inom ett informationsområde"*. Enligt ISO 23387:2025 definieras datalexikon som *"databas som innehåller metadata"*.

3.2 Datamall

I datamallar samlas de standardiserade egenskaper som behövs för att beskriva ett objekt för ett speciellt syfte. En datamall kan liknas med en blankett eller ett formulär. Detta möjliggör hantering och överföring av standardiserad data i byggprocessen om produkter, system och annan information. En datamall är en strukturerad uppsättning definierade egenskaper för en viss typ av objekt för ett visst syfte. Enligt ISO 23387:2025 definieras datamall som *"datastruktur som används för att beskriva karaktärsdrag hos objekt"*.

Följande typer av datamallar är tänkbara:

- **Systemdatamallar (SDT)** - Exempel Fönster, värmesystem, våningsplan
- **Komponentdatamall (KDT)** - Exempel Väggbeklädnad, Balk, Fästdon
- **Produktdatamallar (PDT)** – Exempel Gipsskiva, Träregel, Skruv
- **Utrymmesdatamall (UDT)** – Exempel Badrum, Kök, Sovrum
- **Byggnadsverksdatamall (BVDT)** – Exempel Attefallshus, Kontorshus
- **Administrativ datamall (ADT)** – Exempel Följesedel

Datamallar kan (efter att de fyllts i med data) användas för att beskriva både krav och prestanda. Datamallar är att betrakta som *"leveransspecifikationer"* för den data som ska levereras. När mallen fyllts i med data (värden på egenskaperna) kallas resultatet för ett *datablad*. Innehållet i ett datablad (själva datan) är att betrakta som en *"informationsleverans"*.

3.3 Övriga begrepp

Nedan beskrivs ett antal ytterligare begrepp som är viktiga i sammanhanget och som nämns i förstudien.

Tabell 1. Lista på övriga begrepp

Begrepp	Beskrivning (populärversion)	Definition enligt standard
(Bygg)produkt	En produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk. (PBL)	Föremål som tillverkats eller bearbetats för att ingå i byggnadsverk (<i>construction works</i>) (KÄLLA: ISO 23387:2025)
Egenskap	En inneboende eller förvärvad egenskap hos ett objekt Exempel: värmemotstånd, ljudisoleringsklass, färg, spänning. Standardiserade egenskaper anges i harmoniserade produktstandards i CPR. I de fall harmoniserade standarder saknas behöver egenskaper skapas.	Definierat <i>kännetecken</i> lämpligt för att beskriva och särskilja ett objekt (KÄLLA: ISO 23387:2025)
Grupper av egenskaper	Samling av egenskaper inom ett specifikt sakområde	Samling av <i>egenskaper</i> som gör att de kan ordnas i förväg eller organiseras (KÄLLA: ISO 23387:2025)
System	Samling av olika objekt (komponenter, produkter) som tillsammans samverkar för att uppnå en specifik funktion.	Arrangemang av delar eller element som tillsammans uppvisar ett angivet beteende eller en angiven betydelse som de enskilda beståndsdelarna inte gör (KÄLLA: ISO 23387:2025)
Datalexikon	Ordlista med definierade egenskaper	En samling termer vars definitioner används för att beskriva data, dess struktur, relationer och användning inom ett informationsområde. (KÄLLA ISO/IEC 2382:2015)
Metadata	Data som beskriver fakta om en egenskap, t.ex. datum, version, utgivare osv.	Data om data (KÄLLA: ISO 19650-5:2020)
Datamall	Samling av definierade egenskaper	Datastruktur som används för att beskriva karaktärsdrag hos objekt (KÄLLA ISO 23387:2025)
Datablad	Ifylld datamall för att kommunicera egenskaper för en produkt-, system osv.	Data inmatade i enlighet med en <i>datamall</i> , som representerar en verklig <i>produkt</i> , tillgång eller krav (KÄLLA: ISO 23387:2025)
Interoperabilitet	Förmågan hos olika system, enheter, applikationer eller produkter att ansluta och kommunicera på ett samordnat sätt, utan att kräva extra anpassningar från användaren.	

4 Målbild och vad som ska uppnås

4.1 Målbild branschöverenskommelse

Branschöverenskommelsens och förstudiens långsiktiga mål är att möjliggöra effektiv datadelning mellan värdekedjans aktörer.

Målet med det branschgemensamma arbetet utgår ifrån målbilden i branschöverenskommelsen:

- Få ökad effektivitet, produktivitet och kostnadsbesparingar för alla aktörer vilket ökar den svenska samhällsbyggnadssektorns attraktivitet och konkurrenskraft
- Relevant data med hög kvalitet delas i en obruten värdekedja, vilket ger en effektivare byggprocess, färre risker och fel och mindre administration
- Underlätta val av lösningar och produkter för ökad hållbarhet i ett livscykelperspektiv
- Ha en struktur som gör sektorn digitalt kompatibel med krav i lagstiftning och annan kravställning
- Ge förutsättningar för nya aktörer och affärsmodeller inom sektorn

Affärsnyttor för olika aktörer har identifierats i arbetet med målbilden.

Målbild för kommande projekt blir alltså att leverera fundamentet för de långsiktiga affärsnyttor som involverade aktörer identifierat.

5 Omvärldsbevakning

5.1 Andra genomförda och pågående initiativ i sektorn

Det pågår många initiativ inom samhällsbyggnadssektorn för att skapa förutsättningar för ökad digitalisering och effektiv delning av data i värdekedjan. I arbetet med förstudien har några av dessa listats som en del i omvärldsbevakningen, se tabell 2 (OBS! listan kan kompletteras). Sammantaget visar dessa att samhällsbyggnadssektorn befinner sig i ett skifte mot ett mer digitalt, spårbart och hållbart sätt att planera, bygga och förvalta. Projekten representerar olika delar av processen – från teknik och infrastruktur till tillämpning och samverkan – men pekar alla mot samma mål: att skapa en obruten digital kedja där information är tillgänglig, användbar och tillförlitlig genom hela byggnadens livscykel.

Många av projekten, som *Digitala datablad*, *Data Templates*, *Färdplan digitala leveranskedjor* och *Rätt betong på rätt plats*, tar fasta på behovet av gemensamma informationsstrukturer – med fokus på datamallar. Dessa gör det möjligt att beskriva produkttegenskaper på ett enhetligt och maskinläsbart sätt, vilket i sin tur lägger grunden för interoperabilitet, automation och bättre beslutsunderlag.

GMN-initiativet knyter an till denna utveckling genom att möjliggöra en entydig identifiering av produktmodeller – alltså inte själva datamallarna, utan samlade tekniska lösningar eller konfigura-

tioner som kan användas redan innan en färdig produkt (med GTIN) finns tillgänglig. Det skapar flexibilitet i upphandling och projektering och stärker kopplingen mellan behov och lösning.

Andra projekt fokuserar mer på tillämpningen av dessa strukturer i praktiken. *Miljödata NU*, *4 steps to GTIN*, och *Från BIM till BOM* visar hur digital produktinformation kan användas i upphandling, leverans och produktion för att öka precision, minska fel och förenkla rapportering. *Systematisk kravhantering* och *Total BIM* adresserar hur informationsflödet måste börja med tydliga, spårbara krav och modeller som samlar projektets gemensamma kunskap. *Byggherrellyftet 2.0* kompletterar helheten genom att lyfta byggherrens roll i de tidiga skedena, där digital kompetens och strategisk kravställning är avgörande för att lyckas med digitalisering i praktiken.

Samtidigt lyfter *SwePass*, *PC2 COB* och standardiseringsarbetet kring *digitala produktpass (DPP)* vikten av att informationen inte bara ska användas under byggskedet – utan också kunna följa med in i drift, underhåll och framtida återbruk. Det handlar om att säkerställa spårbarhet och transparens över tid, vilket blir avgörande för att möta nya regelverk och cirkulära affärsmodeller.

Gemensamt för alla projekten är insikten att tekniken nu finns – men att dess verkliga värde först realiseras när sektorn enas kring gemensamma arbetssätt, format och ansvarsfördelning. I det ljuset blir branschöverenskommelsen, och det efterföljande arbetet, om datalexikon och datamallar en central möjliggörare. Den förser sektorn med den struktur och riktning som behövs för att binda samman de olika initiativen och skapa en långsiktigt hållbar digital infrastruktur.

Tabellen nedan sammanfattar de kartlagda projekten och vilka skeden i byggprocessens livscykel de påverkar. Syftet är att ge en översiktlig bild av hur projekten tillsammans bidrar till att digitalisera och effektivisera hela processen – från tidiga behov och kravformulering till produktion, förvaltning och återbruk. Genom att synliggöra var varje projekt gör störst nytta blir det också tydligare hur olika initiativ kan komplettera varandra och bidra till ett sammanhållet informationsflöde.

Tabell 2. Tabell med initiativ och projekt

PROJEKT	BYGGPROCESSENS SKEDEN						
	Idé 0	Planering 1	Projektering 2	Upphandling 3	Produktion 4	Användning 5	Avveckling 6
Miljödata NU		●	●		●	●	
Digitala datablad/datamallar		●	●	●	●	●	
Total BIM			●		●	●	
4 steps to GTIN		●	●	●	●	●	●
SwePass		●	●	●	●	●	●
Interoperabilitet	●	●	●	●	●	●	●
Färdplan digitala leveranskedjor		●	●	●	●	●	●
Data Templates - Proof of Concept			●	●	●	●	
Rätt betong på rätt plats			●	●	●		
GMN (vägledning)			●	●			
PC2 COB (CIRPASS-2)			●	●	●	●	●
Standardisering DPP (JTC24/SIS)			●	●	●	●	●
Systematisk kravhantering		●	●	●	●	●	
Från BIM till BOM			●	●	●		
Byggherrellyftet	●	●	●				

5.2 Erfarenheter från andra länder – Inspirationsdagen

En inspirationsdag anordnades i februari 2025 för att få mer information om andra aktörers metoder och idéer om implementering av en struktur för datalexikon och datamallar. Gästföreläsare från olika nationella och internationella initiativ (referenscase) bjöds in för att ta del av deras lärdomar. Målet var en effektiv erfarenhetsdelning och att undvika att uppfinna hjulet på nytt.

Flera initiativ har drivits både nationellt och internationellt, men har stött på utmaningar relaterade till tydlighet i mål och syfte, finansiering, intressenters engagemang och implementering. De viktigaste insikterna att ta med framåt handlar om att säkra företagens (användarnas) verkliga engagemang, utgå från existerande standarder, tydliggöra styrnings- och finansieringsmodeller samt ha en tydlig långsiktig handlingsplan (road map) och "use cases" som demonstrerar värdet.

Specifika råd framåt var:

- Säkerställ och tänk ut en modell för långsiktig finansiering, inte bara för uppstartsfasen.
- Involvera och säkra åtaganden från olika typer av beslutsfattare (kan vara olika typer av aktörer, allt från enskilda företag, medlemmar, styrelser, myndigheter, m.m.). Ett praktiskt införande av en sådan här struktur kommer kräva prioriteringar och kostnader.
- En förvaltningsmodell med involvering från alla intressenter och med en rättvis påverkansgrad är att föredra.
- Starta genom att använda standarder och tillämpningar som redan är etablerade.
- Arbeta iterativt. Starta smått och bygg på, korta tider från tanke till verkligt test. Prova, lär och utveckla.
- Det krävs förändringsägare och en upplevd "sense of urgency" för att få till förändring (användning) hos aktörerna. *(Vi har kommit långt redan genom branschöverenskommelsen då vi har med "hela" värdekedjan och har en samsyn kring viktigheten att vi gör detta nu och tillsammans.)*
- Beskriv en eller flera målbilder som alla intressenter kan stå bakom och se sin egen drivkraft i. Risken finns annars att viktiga aktörer inte vill investera / lämnar initiativet.

Viktiga medskick till vårt arbete, sorterade efter punkterna i avsiktsförklaringen.

- **Sektorns aktörer ska *ta fram en gemensam struktur och arbetssätt för datalexikon och datamallar* som ska tillmötesgå krav enligt lagstiftning och marknadens behov.**
 - Beskriv use case / funktionella krav som bas för att hitta lösningar.
 - Utgå från det som redan finns.
 - Involvera aktörer som förvaltar standarder tidigt för att påverka affärsmodeller, hur de driver förvaltning etc, så detta inte blir ett hinder för att använda standarderna.
 - Börja smått och bygg på
 - Identifiera intressenter och engagera för att säkerställa användning av överenskomna datamallar och datalexikon.
 - Involvera myndigheter och motsvarande för förankring och praktisk genomförbarhet.

- *En **branschgemensam struktur ska etableras för organisering och styrning** av svenska datalexikon och datamallar i samhällsbyggnadssektorn*
 - Se till att säkerställa att datamallar och datalexikon kan utvecklas i den takt som användarna kräver
 - Involvera förvaltningsorganisationer av de standarder och datalexikon man väljer att använda och lägg ansvar för utveckling på dessa organisationer (de har redan en egen förvaltning som gör det).
 - Involvera användare (de som använder mallarna och lexikon) som delar data baserat på "våra" datamallar och datalexikon
 - Använd verktyg som redan är framtagna och avsedda för hantering mallar och lexikon.
 - Alla aktörer inom värdekedjan som är en del av överenskommelsen ska ha samma mandat i beslutsfrågor.
- *En **branschgemensam process ska tas fram baserat på SS-EN ISO 23386** som beskriver **ägarskap, ansvar, kvalitetssäkring, kontroll och förvaltning** av datalexikon och datamallar.*
 - Det finns fler standarder att tillgå för att skapa processen. Enas om vilka standarder processen ska bygga på.
 - Beskriv vad vi vill uppnå med processen (funktionskrav) och hur tillämpning av utvalda standarder stödjer detta.
 - Alla aktörer inom värdekedjan bör ta samma ansvar för att förvaltning sköts genom att lägga tid i arbetet
- *En **gemensam finansieringsmodell ska tas fram för förvaltning av strukturen för att säkerställa ett långsiktigt stabilt system, och möjliggöra kontinuerlig utveckling. Kostnaderna fördelas så nära som möjligt där värdena uppstår.***
 - Långsiktig finansiering ska säkerställas tidigt i införandeprocessen. Det hjälper till att säkerställa ett långsiktigt engagemang och ger tydlighet till projektplaneringen och överlämningen till förvaltningen.
 - Involvera och säkra åtaganden från viktiga beslutsfattare ur olika perspektiv. Införande och aktiv förvaltning kommer kräva interna prioriteringar och kostnader för att anpassa system och processer.
 - Kostnadsfördelning som upplevs rättvis för involverade aktörer.
 - Beskriv vinster för intressenter.
- ***Skapa tydlighet genom att kommunicera målbild!***

5.3 Ny lagstiftning från EU

Det pågår arbete inom en rad områden på EU-nivå vilka har betydelse för den nationella hanteringen av datamallar och datalexikon i samhällsbyggnadssektorn. Nedan nämns två högaktuella delar.

Digitala produktpass (DPP)

Som ett led i den gröna omställningen *European Green Deal* samt *Circular Economy Action Plan* arbetar EU-kommissionen med att införa digitala produktpass. Syftet med de digitala produktpassen är att samla och tillgängliggöra information om en produkts prestanda, miljöpåverkan, återvinningsbarhet och innehåll för att möjliggöra aktiva val och bland annat ökad resurseffektivitet. Produktpasset ska följa produkten genom hela dess livscykel och uppdateras löpande.

Kraven på produktpass ställs i Byggproduktförordningen och Ekodesignförordningen (*Ecodesign for Sustainable Products Regulation, ESPR*), som är en ramlagstiftning som berör i stort sett alla produkter på EU:s inre marknad. Vad som ska ingå i produktpassen fastställs i separata produktspecifika akter som kommer att läggas fram kommande år.

För att produktpassen ska fungera som en effektiv informationsbärare måste format och strukturer vara harmoniserade och interoperabla och gemensamma definitioner sättas. Standardisering om detta är en förutsättning för att produktpassen ska fungera. Produktpassen kommer att utgöra en typ av datamall som kommer att innehålla den information som lagstiftaren ser är viktig att föra över i värdekedjan. Till detta tillkommer marknadskrav som också behöver delas.

EU-kommissionen utreder just nu hur de digitala produktpassen för byggprodukter ska lagras och där utgörs alternativen av ett helt centraliserat system, ett system med utsedda plattformar för lagring och ett alternativ med helt decentraliserad lagring med en backup-lösning. Arbete pågår också inom den europeiska standardiseringen (SIS/TK 639) för att sätta formatet för delningen av information i produktpassen.

Krav på produktpass träder i kraft löpande allt eftersom de produktspecifika akterna tas fram. För byggprodukter kommer de första produktpassen att krävas från 2027.

Detta kan från ett digitaliseringsperspektiv ses som en naturlig fortsättning av den så kallade Smart CE-märkning av byggprodukter och av introduktionen av datamallar som grunden för digital information av produkters egenskaper.

Digital byggnadsloggbok (DBL)

Utveckling av en harmoniserad EU-modell för en digital byggnadsloggbok pågår. En teknisk studie för utveckling och implementering av digitala byggloggböcker syftar till att ta itu med frågan om att samla in, lagra, dela och uppdatera information inom byggsektorn och täcka tekniska, ekonomiska och regulatoriska avtal.

Skapandet av ett gemensamt datalager såsom en digital byggnadsloggbok skulle lösa problemet genom att tillhandahålla en miljö för att lagra och dela byggnadsdata inom sektorn. Detta kräver dock att man kommer överens om tekniska (t.ex. dataformat), ekonomiska (t.ex. dataanvändning) och regulatoriska frågor (t.ex. dataäggande).

6 Centrala standarder

Branschöverenskommelsen har pekat ut att lösningen ska baseras på överenskomna standarder för hantering av datalexikon och datamallar, och att de datamallar och datalexikon man väljer att använda också bygger på standarder som redan är etablerade och vedertagna i möjligaste mån. Detta för att minska tiden för införandet och samt minimera arbete med förvaltning. De datamallar och datalexikon som tas fram ska bygga på överenskommelsens principer i branschöverenskommelsen.

Exempel på vedertagna datamallar och datalexikon kan exempelvis vara BIS 3 (Peppol), GS1 Global data model + data dictionary, ETIM och branschdatalexikon + datamall (produkt harmoniserade standarder).

6.1 Standarder som ska ligga till grund för IT-verktyg

Dessa standarder ska ligga till grund för IT-verktygen som hanterar datalexikon och datamallar. Det kan komma andra internationella standarder framöver som påverkar detta.

SS-EN ISO 23386 *Byggnadsinformationsmodellering och andra digitala processer i byggande*

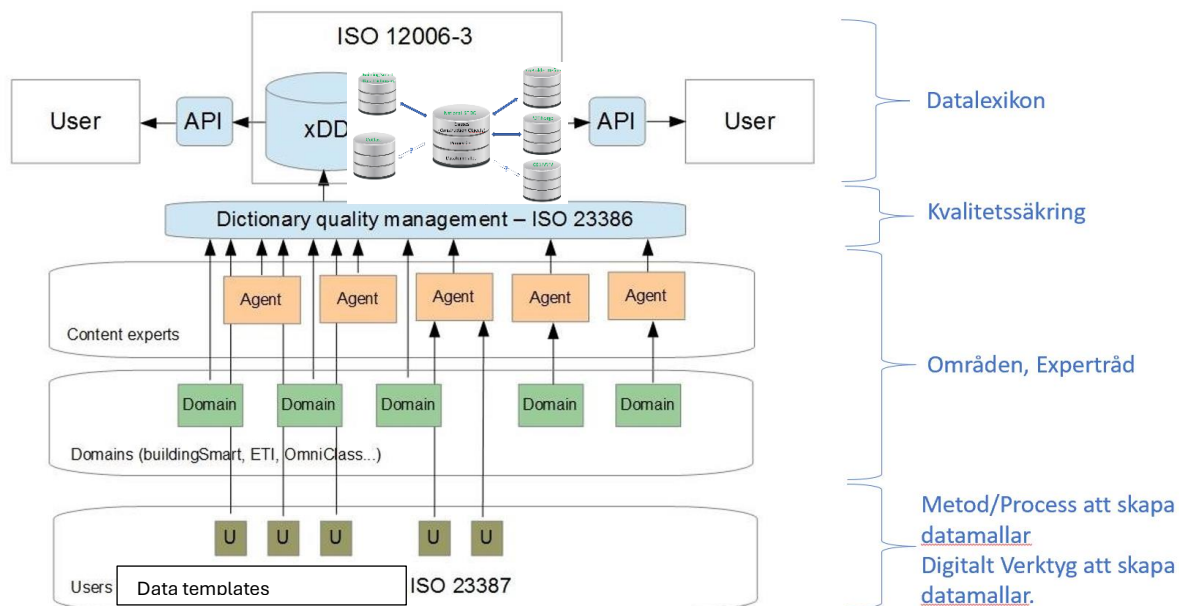
- Handlar om hur egenskaper (properties) i digitala datamodeller ska struktureras och hanteras.
- En metodstandard som definierar processer för definiering, hantering och styrning av egenskaper i datalexikon.
- Syftet är att säkerställa semantiskt konsekvent och maskinläsbar information i hela livscykeln.

SS-EN ISO 23387 *Byggnadsinformationsmodellering (BIM) - Datamallar för byggobjekt använda under livscykeln för en byggd tillgång - Begrepp och principer*

- Fokuserar på datamallar (data templates): strukturerade uppsättningar av egenskaper som beskriver byggobjekt.
- Bygger på 12006-3 och använder processerna från 23386.

Utöver nämnda standarder behöver vi t.ex. också förhålla oss till **SS-EN ISO 12006-3 *Strukturering av information om byggnadsverk – Ramverk för objektorienterad information***. SS-EN ISO 12006-3 är en internationell standard för informationsstruktur i byggbranschen. Den definierar en ontologibaserad modell (International Framework for Dictionaries, IFD) som möjliggör interoperabilitet genom semantisk begreppsmodellering.

Bilden nedan visar hur nämnda standarder hänger samman och förhåller sig till varandra.

Figur 1. En beskrivning av hur standarderna som anges hänger ihop

6.2 Standarder för datamallar och datalexikon

Datalexikon och datamallar som används i den gemensamt överenskomna strukturen ska vara byggda på vedertagna standarder så långt det är möjligt. Eftersom många olika datalexikon och datamallar sammanförs, kommer en kvalitetssäkring mellan datalexikon vara grundläggande för hanteringen (ISO 23386).

7 Kommande organisation och styr- och förvaltningsmodell

Detta avsnitt ger central information till ett kommande projekt i form av styrning av vad den gemensamma strukturen med organisation och styr- och förvaltningsmodell ska baseras på. Utvecklingen av detta måste göras iterativt med framtagande av långsiktig finansieringsmodell, se avsnitt 8.

För att utvecklingen och förvaltningen av datamallar och datalexikon ska fungera långsiktigt behövs en väl fungerande organisation och tillhörande styr- och förvaltningsmodell för uppbyggnad, förvaltning, lagring och delning av datalexikon/datamallar.

Arbetet med att få den nationella strukturen på plats behöver ske i två skeden, ett uppbyggnadsskede där organisationsstruktur och styr- och förvaltningsmodell sätts och implementeras, och därefter ett skede med kontinuerlig förvaltning och utveckling. Kommande projekt ska ta fram en konkret lösning.

I detta avsnitt anges styrande krav, principer och kriterier för utformning av organisation och styr- och förvaltningsmodell i enlighet med branschorganisationernas intention.

7.1 Krav och principer för nationell organisation

Den nationella organisationen som ska sättas upp ska baseras på:

- 1. Behovet av samordning, styrning och förvaltning ska styra**

Den organisation som krävs för att styra och förvalta strukturen för datalexikon och datamallar ska sättas utifrån *identifierade behov av samordning, och gemensam styrning- och förvaltning* i sektorn.

- 2. Bred representation av aktörer i organisationen**

Organisationen som ska utveckla och förvalta strukturen för datalexikon och datamallar bör bestå av en styrgrupp, arbetsgrupper och expertgrupper. För att säkerställa förankring, acceptans, legitimitet och skapa förutsättningar för en bred användning av den struktur och det arbetssätt som byggs upp krävs en bred representation av aktörer i organisationens olika grupperingar. Aktörerna behöver vara är representerade i de delar där man är berörd.

- 3. Analys om befintliga organisationer kan nyttjas**

Det finns en stor mängd organisationer och föreningar inom samhällsbyggnadssektorn. I framtagandet av organisation som ska hantera styrning och förvaltning av den gemensamma strukturen för datalexikon respektive datamallar ska det utredas om befintlig organisation/förening kan nyttjas.

7.2 Krav och principer för gemensam struktur

Följande krav och principer ska gälla för det sektorsgemensamma strukturen för datalexikon och datamallar och styra upplägget av organisation och styr- och förvaltningsmodell:

4. Flera datalexikon ska kunna användas

Olika aktörer kommer att välja olika datalexikon/datamallsverktyg. Det finns idag flera leverantörer av IT-verktyg för lexikon och fler kan utvecklas. De IT-verktyg som används i den gemensamma strukturen **SKA** följa standarderna ISO 12006-3, ISO 23386 och ISO 23387. Grundläggande för användbarheten av datalexikonerna är att det inte finns dubletter av egenskaper. Styrmodellen ska vara baserad på ISO 23386:2020 som beskriver hur man tar fram och underhåller egenskaper i sammanlänkade datalexikon. Endast datalexikonverktyg med inbyggd styrning får användas, detta för att undvika dubletter av egenskaper.

5. En gemensam portal som presenterar datalexikon och datamallar

Branschöverenskomna datalexikon och datamallar ska samlas och kunna nås via en gemensam portal. Syftet med denna är att underlätta för användarna av datalexikon och datamallar genom att det är tydligt var dessa kan hittas. Det betyder att någon form av gemensam portal behöver utvecklas eller utses. Gemensamma processer och moment för förvaltning av innehållet i portalen behöver identifieras, till exempel behövs en process för att lägga till egenskaper som saknas.

6. Säkerställa efterlevnad av standarder

Styr- och förvaltningsmodellen ska omfatta de delar och moment som behöver hanteras för att säkerställa effektivitet och kvalitet och efterlevnad av standarder för de lexikon och datamallar som samlas på plattformen. Exempelvis är ett krav för att få sätta in ett lexikon i noden att det följer standarden ISO 23386:2020 och att det kan kopplas ihop med andra lexikon – vara interoperabla)

7. Uppbyggnad och ansvar för datamallar ska specificeras

Organisations- och styr- och förvaltningsmodellen ska inkludera hur behovet av datamallar ska identifieras, hur dessa mallar tas fram och förvaltas. Modellen ska tydliggöra beslutsprocesser och ansvarsområden för olika aktörer kopplat till dessa moment. Det arbete som redan genomförs eller har genomförts i sektorn ska beaktas.

8. Harmonisering med Norden och EU

Många aktörer inom bygg, fastighets- och anläggningssektorn har verksamhet i andra nordiska länder och i EU. Det är därför viktigt att den organisation och styr- och förvaltningsmodell som utvecklas i Sverige harmoniseras med utvecklingen i andra länder i Europa. En analys behöver göras av i vilka delar av styr- och organisationsmodellerna som harmonisering är nödvändig för att underlätta för företagen.

9. Snabb implementering

Tiden är knapp för att få till en gemensam struktur för hantering av datalexikon och datamallar. Vid utvecklingen av den gemensamma strukturen ska en viktig parameter vara snabbheten för genomförande och implementering. Strukturen ska också möjliggöra en löpande utveckling i takt med sektorns behov.

7.3 Riktlinjer

I övrigt ges följande viktiga medskick – **riktlinjer** - till arbetet:

- **Inspiration från andra projekt**

Liknande initiativ har tagits i andra länder, bland annat Norge (PDT Norge) och UK (Lexicon-projektet), och det är viktigt att omhänderta erfarenheter från dessa vid utformandet av organisations-, styr- och förvaltningsmodell, vad som fungerat och vad som fungerat mindre bra. Även andra projekt och processer bör analyseras för att fånga upp erfarenheter för att kunna utforma en väl fungerande organisations-, styr- och förvaltningsmodell, exempelvis projektet Kvalitetssäkrad kompetens. Även SIS arbetsprocess eller ETIM International kan studeras för att få inspiration.

- **Befintliga strukturer och aktörer**

Strukturer, aktörer och tekniska system som finns redan idag och som ansluter till detta bör om möjligt kunna ha en roll även framöver. Meningen är inte att återuppfinna sådant som redan är bra och fungerar. Nytt och lärdomar ska dras av strukturer som fungerar bra idag och dra nytta av dem så resurseffektivt som möjligt.

- **Andra viktiga medskick**

Organisations-, styr- och förvaltningsmodellen behöver inkludera stöd för de som ska nyttja lexikon och datamallar. De befintliga standarder som pekas ut ska förvaltas av de som är ansvariga för dessa standarder.

- **Del av en helhet**

Detta initiativ är en viktig pusselbit i sektorns väg mot en effektiv delning av data i värdekedjan. Andra initiativ och delar är också viktiga för att detta ska uppnås. Det finns behov av att i högre grad samordna olika initiativ och projekt inom digitaliseringen av sektorn.

8 Kommande finansieringsmodell

Detta avsnitt ger central information till ett kommande projekt i form av styrning av vad en långsiktig finansieringsmodell ska baseras på. Utvecklingen av detta måste göras iterativt med framtagande av organisation och styr- och förvaltningsmodell, se avsnitt 7.

En långsiktigt hållbar finansiering av den branschgemensamma strukturen för datalexikon och datamallar är en kritisk faktor som måste lösas.

Arbetet med att få den nationella strukturen på plats behöver ske i två skeden, ett uppbyggnadsskede där organisationsstruktur och styr- och förvaltningsmodell sätts och implementeras, och därefter ett skede med kontinuerlig förvaltning och utveckling. Kommande projekt ska ta fram en konkret lösning.

8.1 Uppbyggnadsskede

I uppbyggnadsskedet bör externa medel sökas för att få beslutad organisation och styr- och förvaltningsmodell på plats. Lämpliga finansieringskanaler för detta behöver identifieras och analyseras. En budget behöver tas fram för uppbyggnadsskedet.

8.2 Förvaltnings- och utvecklingsskede

För att målbilden och effekterna av branschöverenskommelsen ska realiseras är det viktigt att datalexikon och datamallarna får så stor spridning och användning som möjligt bland sektorns olika aktörer. För att lyckas med det behöver det finnas en långsiktig förvaltning och en kontinuerlig utveckling. Allt detta kommer innebära kostnader som behöver finansieras.

Hållbara finansieringsmodeller över tid behöver utredas redan från början för att säkra en långsiktighet. Det krävs ett iterativt arbetssätt mellan utvecklingen av organisering och struktur samt kostnader och affärsmodell.

Kostnaderna **ska** finansieras på marknadsmässig grund och inte vara beroende av tillfälliga stöd av olika slag. Målbilden är att kostnaderna fördelas så nära där värdena uppstår som möjligt.

Förslag på metodik för att fastställa affärsmodellen för den branschgemensamma strukturen för datalexikon och datamallar:

1. Konkretisera effekterna av en gemensam organisation och styr- och förvaltningsmodell. Detta innebär i stora delar sådant som beskrivs under de andra rubrikerna i denna förstudie.
 - a. Delas förslagsvis upp för olika branschgrenar eller aktörskategorier som har olika behov.
 - b. Identifiera viktiga aktörer och intressenter till dessa olika delar.
 - i. Här inkluderas både de som kommer skapa datamallar och de som kommer använda datamallarna
2. Genomför en värde- och kundanalys. Vilka är användarna och vilka problem löser "erbjudandet"? Som hjälpmedel i detta steg används exempelvis value proposition canvas (VPC).

3. Utvärdera värdeerbjudandet och behoven med verkliga potentiella "kunder" och validera antagandena eller justera erbjudandet. Med "kund" menas en användare som har nytta av den gemensamma strukturen och som förväntas vara beredd att betala direkt eller indirekt (till exempel via medlemskap i branschorganisation) för att få tillgång till värdet (tex använda datamallar, publicera datamallar eller vad värdet är för den aktören).
4. Utred kanaler, samarbetspartners och kostnads- och intäktsströmmar med hjälp av business model canvas (BMC).
5. Ta fram förslag på finansieringsmodell som kopplar till den styrning och struktur som föreslås.
6. Testa förslagen (framförallt priser i förhållande till värdet) på aktörerna.
7. Justera efter input från målgruppen, iterera om vid stora ändringar.
8. Fastställ slutgiltigt förslag.

Det viktigaste är att hela tiden fokusera på att upplägget ska matchas mot vad "marknaden" vill ha. Om det behöver se olika ut inom olika grenar ska detta vara öppet att utreda och utforska vidare.

Det är viktigt att inte för tidigt låsa in lösningen i en viss modell som sen inte passar delar av värdekedjans aktörer. Det är också viktigt hela tiden testa och validera förslag på upplägg med verkliga aktörer.

Den struktur för datalexikon och datamallar som ska etableras ska bygga på nämnda SIS standarder. Tillgång till standarderna är förenade med kostnader. En dialog behöver tas med SIS för att diskutera hantering.

9 Riskanalys

Som en del av förstudien har en riskanalys genomförts för att identifiera faktorer som kan påverka möjligheterna att nå den gemensamma målbilden i branschöverenskommelsen. Syftet med analysen har varit att tidigt fånga upp potentiella hinder och osäkerheter – både tekniska, organisatoriska och kulturella – som kan bromsa eller försvåra genomförandet. Genom att synliggöra dessa risker redan från start ges förutsättningar att hantera dessa proaktivt, prioritera rätt insatser och minska risken för att resurser läggs på fel saker. Riskanalysen är därmed ett viktigt verktyg för att skapa ett robust, effektivt och långsiktigt hållbart genomförande. Riskanalysen utgör ett **viktigt underlag för kommande projektdirektiv och projekt**.

Nedan följer en sammanfattning av de risker som identifierats i arbetet med förstudien. De är kategoriserade och prioriterade (prioritet 1-3, där 1 är högst prioritet) utifrån hur allvarliga de bedöms vara, vilket skapar en grund för att hantera dem på ett strukturerat och förebyggande sätt. Riskerna sammanfattas i tabell 3.

1. Projektrelaterade risker

Flera risker är direkt kopplade till genomförandet av det kommande projektet och dess förmåga att nå uppsatta mål.

En risk är att nödvändiga resurser från berörda aktörer inte kan avsättas och att projektmedel för det kommande projektet inte erhålls (**Prioritet 1**). Resursfrågan behöver diskuteras och hanteras och arbetet med att söka projektmedel behöver ha hög prioritet hos involverade organisationer och flera möjliga finansieringsvägar behöver adresseras parallellt.

En av de mest prioriterade riskerna är kompetensbrist vid kravställning i projektet, vilket kan leda till att nödvändiga funktionskrav inte kan definieras. För att minska denna risk föreslås en referensgrupp med experter som kan ge stöd och vägledning i processen (**Prioritet 1**).

Ett annat stort hinder är svårigheten att nå konsensus, där det krävs en tydlig och accepterad styrprocess för att undvika beslutslåsnings (**Prioritet 1**). Även bristande uthållighet hos projekt-deltagare är en högt prioriterad risk, vilket kan bromsa framdrift. Detta kräver en realistisk tidsplan och kontinuerlig uppföljning av nyttorealiserings (**Prioritet 1**). Det finns också en risk för att lösningar bestäms innan behovsbilden (av samordning, styrning och förvaltning) är fastlagd, behovsbilden behöver därför sättas tidigt i projektet.

Risken att projektet inte når ut till hela värdekedjan och medlemsföretagen är också central. För att motverka detta måste samtliga aktörer som står bakom överenskommelsen engageras aktivt, och ges material för att nå sina respektive medlemsgrupper (**Prioritet 2**).

Intressenter som saknar genomförandeförmåga eller mandat lyfts också som en viktig risk. Det krävs därför tidig förankring och verifiering av aktörernas kapacitet att bidra (**Prioritet 2**). Dessutom finns en risk för brist på förändringsledare med mandat uppifrån, vilket kräver dialog med de som har mandat för att säkerställa stöd (**Prioritet 1**).

Att sektorns konkurrenskraft kan försämrats om projektet misslyckas är en övergripande risk. För att hantera denna risk behöver nyttorna för användarna tydliggöras och kommuniceras väl (**Prioritet 2**).

2. Tekniska risker

De tekniska riskerna kretsar framför allt kring standardisering, interoperabilitet och teknisk infrastruktur.

En högprioriterad risk är att systemen saknar interoperabilitet, vilket gör det svårt att samköra olika lexikon. För att hantera detta krävs uppföljning och stöd till pågående utvecklingsprojekt, såsom projekt *Öppen tillgång till digitala datablad för produkttegenskaper baserat på datamallar* finansierat via Smart Built Environment (**Prioritet 1**). Även projektet *Interoperabilitet – Digital samverkan för den byggda miljön* bör följas upp och vid behov samverkas med.

Vidare finns risk för att det saknas ett standardiserat API för kommunikation mellan lexikon. För att hantera denna risk krävs att ovanstående projekts resultat följs upp och implementeras (**Prioritet 2**).

Bristande standardisering i branschen ett bredare problem och risk, och här behövs tydlig vägledning och kravställning från värdekedjans aktörer och myndigheter (**Prioritet 3**).

Andra tekniska risker är avsaknad av en beslutad publiceringslösning för datamallarna samt en icke-standardiserad process för deras hantering – båda kräver åtgärder för att säkerställa samordning (**Prioritet 2**).

3. Resultatrelaterade risker

Dessa risker rör faktorer som påverkar nyttan och den upplevda effekten av projektets resultat.

En kritisk risk är att lönsamheten och den direkta kopplingen till konkurrenskraft är otydlig, vilket leder till att intressenter ger projektet låg prioritet. Här behövs en tydlig nyttoanalys som visar på värdet (**Prioritet 1**).

Vidare är bristande samverkan med existerande initiativ en risk vilket kan leda till parallella spår och ineffektivitet. Detta kräver att samordningsmöten initieras (**Prioritet 2**).

4. Kulturbaserade risker

Flera risker handlar om förändringsmotstånd och bristande kunskap eller vana.

En viktig kulturell risk är att det är svårt att ändra invanda arbetssätt och beteenden. Detta behöver mötas med förändringsledning och utbildning (**Prioritet 3**). En relaterad risk är att datamallarnas existens och användning är okänd, vilket kräver riktade informationsinsatser och kommunikation om deras värde (**Prioritet 2**).

Det finns en risk att datamallar utvecklas separat utan koppling till efterföljande steg, vilket kan skapa parallella strukturer. Detta måste bevakas och åtgärdas vid behov (**Prioritet 3**).

5. Innehållsrisker

En viktig risk inom innehållshantering är att särintressen kan leda till att dubbla eller tredubbla mallar uppstår, vilket skapar förvirring och ineffektivitet. Det är därför nödvändigt att den implementerade styrmodellen efterlevs (**Prioritet 3**).

Tabell 3. Sammanfattande risktabell

Risktyp	Beskrivning	Prioritet	Föreslagen åtgärd
Projektrisk	Kompetensbrist vid kravställning	1	Skapa referensgrupp med experter
	Brist på resurser till och finansiering av projekt	1	Behöver särskilt fokus och flera finansieringsvägar behöver utredas
	Svårighet att nå konsensus	1	Etablera tydlig och accepterad styrprocess
	Bristande uthållighet hos projektdeltagare	1	Realistisk tidsplan och nytto-uppföljning
	Förändringsledare med mandat saknas	1	Inleda dialog med politiken
	Ej nått ut till hela värdekedjan	2	Ge BÖK-parter material att nå medlemmar
	Intressenter saknar mandat/förmåga	2	Förankra mandat, verifiera förmåga
	Risk för försämrad konkurrenskraft vid uteblivet resultat	2	Tydliggöra nyttor för användare
Teknisk risk	Bristande interoperabilitet mellan lexikon	1	Följa/stödja projekt som IVL:s "Öppen tillgång till digitala datablad..."
	Avsaknad av API	2	Implementera resultat från IVL-projekt
	Avsaknad av publiceringslösning	2	Utreda och besluta om lämplig nodlösning

Risktyp	Beskrivning	Prioritet	Föreslagen åtgärd
	Avsaknad av standardiserad process	2	Säkerställs via arbetspaket
	Bristande standardisering i branschen	3	Tydliggör branschval från myndigheter/beställare
Resultatrisk	Otydlig lönsamhet → låg prioritet	1	Nyttoanalys som visar värde
	Bristande samverkan med existerande initiativ	2	Tillse samordningsmöten
Kulturrisk	Svårt att ändra beteenden	3	Förändringsledning och utbildning
	Okunskap om datamallar	2	Kommunikation och utbildning inklusive nyttoanalys
	Datamallar utvecklas utan koppling till efterföljande steg	3	Bevaka och inled dialog vid behov
Innehållsrisk	Särintressen skapar dubletter	3	Tillämpa styrmodell

10 Intressentanalys

För att lösningen ska ta hänsyn till flera aktörers behov och få en bredare förankring inom sektorn, har aktörerna som har varit involverade i framtagandet av förstudien sammanställt de intressenter man anser viktiga för förstudie och för kommande projekt och implementering. Detta är en bas för vidare arbete med intressenter och utgör ett **viktigt underlag för kommande projektdirektiv och projekt**.

I framtagandet av förstudien genomfördes en intressentdialog baserat på den intressentlista som har tagits fram där intressenterna har haft möjlighet att ge kommentarer på förstudien.

Intressentanalysen utgör också en viktig bas för kommunikation om förstudien och det kommande arbetet/projektet. Den intressentanalys som nu har sammanställts är en bas för vidare arbete och listan behöver utvecklas inför och som en del av kommande projekt.

11 Kommunikation

För att den struktur som nu planeras att byggas upp i den svenska samhällsbyggnadssektorn ska fungera krävs en bred användning och ett förtroende för upplägg och processer. Att nå ut med information till berörda aktörer i sektorn är därför helt centralt. En strukturerad löpande kommunikation behöver sättas, målgrupper och kanaler identifieras. Information om förstudien behöver delas både brett och riktat.

I det kommande projektet ska en kommunikationsstrategi och en kommunikationsplan tas fram för att löpande kommunicera hur information ska delas och hur dialog ska ske under arbetets gång.

12 Fortsatt arbete – nästa steg

Förstudien syftar till att tydliggöra branschöverenskommelsen med underlag, krav, principer och riktlinjer för kommande projekt som ska ta fram konkreta förslag på organisation, styrmodell och finansieringslösning för den nationella strukturen och förvaltningen av datalexikon och datamallar.

Nästa steg blir att baserat på förstudien ta fram ett projektdirektiv och sätta upp ett projekt som ska ta fram förslag på organisation och styr- och förvaltningsmodell samt finansieringsmodell. Detta arbete kommer dels att kräva resurser från berörda aktörer och projektmedel.

Projektet bör initieras snarast efter att förstudien färdigställts då det brådskar att få den nationella strukturen för datalexikon och datamallar på plats. Projektet behöver ha en bred representation av aktörerna i värdekedjan, de aktörer som står bakom branschöverenskommelsen men också andra aktörer, och bestå av resurser med kompetens om organisation och affärsmodeller samt experter på delning av data.